

PWN-Brief

Pastoraat voor woonwagenbewoners, Sinti en Roma in Nederland

Emmaplein 19 B, 5211 VZ 's-Hertogenbosch

nummer 19 – april 2012

De beroemdste bedevaart van Spanje waar ook veel Sinti en Roma naar toe trekken, vindt jaarlijks plaats in El Rocío (Z.-Sp.), in het uiterste westen van Andalusië, naar La Virgen del Rocío, de Heilige Maagd van de Morgendauw.

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

De meelooprol van de Kerk / 3, 4

**Dag van de intermediairs
23 oktober 2012 / 5**

**De Maagd der armen
de Troosteres der bedrukten
Over Sinti- en Romabedevaarten / 6, 7**

Van toen tot vandaag

Soep van de dag

Tot in de jaren dertig van de vorige eeuw werd aan de poort van de Trappistenabdij in Tegelen dagelijks voedsel uitgereikt. Rond de middag waren rondtrekkende lieden, zwervers en minderbedeelden welkom voor een warme maaltijd. Na de Tweede Wereldoorlog lag er altijd een voorraadjie brood en kaas aan de poort klaar voor mensen die dat hard nodig hadden. Uit onderstaande foto die genomen is rond 1920, blijkt dat de 'voedselbank', zoals we die tegenwoordig kennen, niet nieuw is. Door de eeuwen heen waren er altijd armlastigen die er noodgedwongen gebruik van moesten maken. Sinds de middeleeuwen werd er al aangeklopt bij traditioneel gastvrije kloosters voor voedsel of onderdak.

Veel kloosters gaan dicht. Zusters, broeders, fraters en priesters van congregaties en orden die zich decennialang onbaatzuchtig hebben ingezet voor de medemens in de maatschappij vergrijzen, evenals hun inzet en dienstverlening. Maar armoede, gebrek, honger en ellende zijn ook van deze tijd. De weg van de arme is moeilijk. Werkloze vaders en moeders met schulden, kinderen zonder fatsoenlijke schoolkleding, gezinnen die een dagelijkse pan warme soep ontberen. Aan welke poort kunnen zij kloppen? Gemeentes, het maatschappelijk werk en welzijnsinstellingen zijn gebonden aan regels en wetten. Zelfs de Kerk wordt ervaren als institutioneel en rechttoe rechtaan.

De mannen en vrouwen in de maatschappij die zich op individuele basis geroepen voelen om voor de medemens op te komen, zijn er nog steeds. Pleitbezorgers, bruggenbouwers, intermediairs. Zowel ouderen die er enkele uurtjes voor vrijmaken als jongeren die zich belangeloos inzetten voor de mens in nood. Een vrijwilliger van het eerste uur verwoordde het als volgt: 'Ik kan honderd euro overmaken naar Afrika, maar ik doe liever goed dichtbij dan dat ik ongecontroleerd geld weggeef. Heel de wereld kan ik niet helpen, maar mijn naaste wel, wat ook de kern van de Kerk is'.

De vraag is eigenlijk eenvoudig: hoeveel pannen soep zijn er nodig om anderen even volwaardig te laten leven als jezelf? JvdZ

Foto: privécollectie Trappistenabdij Tegelen

Wanneer, wat, waar

3 mei 2012, 20.00 uur

Requiem voor Auschwitz

De Nieuwe Kerk, Amsterdam

www.requiemforauschwitz.eu

19 mei 2012

Herdenking Sinti- en Roma-oorlogsslachtoffers in Westerbork.

www.kampwesterbork.nl

22 mei 2012

Besloten bedevaart van woonwaggenbewoners Beukbergen naar Kevelaer (D.)

24 en 25 mei 2012

Internationale Sinti- en Roma-bedevaart naar Saintes-Maries de la Mer (Fr.)

27 en 28 mei 2012

(Pinksteren)

Bedevaart, ook van Sinti en Roma, naar El Rocío (Sp.)

28 juni t/m 1 juli 2012

Internationale Sintibedevaart naar Banneux (B.)

Infocentrum Banneux:

tel. 00 32 43600222

www.banneux-nd.be

12 t/m 15 juli 2012

Collectieve culturele Sintibedevaart naar Roermond.

Info: Commissie Sintibedevaart, tel. 06-22928940; PWN, tel. 073-6921399.

19 t/m 22 juli 2012

Internationale Sintibedevaart naar Germershausen (bisdom Hildesheim, D.)

www.zigeunerseelsorge.de

Adressering PWN

Het is jammer als post ons niet bereikt of vertraging oploopt. Het juiste adres van het PWN is:

Emmaplein 19 B

5211 VZ 's-Hertogenbosch

Nelly van de Ven, intermediair voor probleemgezinnen

De meelooprol past prima bij de Kerk

Op de vraag aan Nelly van de Ven wat ze nu precies doet, is het verrassende antwoord: 'Ik stap gewoon ergens binnen en raak met de mensen vertrouwd.' 'De mensen' zijn in haar geval woonwagenbewoners, Sinti of Roma in probleemsituaties, met weinig inkomen, meestal geen werk, slechte behuizing, een schuldenlast en een aantal kinderen dat het huidige gemiddelde van twee à drie meestal overstijgt.

Tot aan haar pensionering was **Nelly van de Ven** (1942) werkzaam als woonwagenwelzijns-werkster in de gemeente 's-Hertogenbosch. Het werken nog lang niet beu, aanvaardde ze (tot 1 januari jl.) bij het Nederlands Instituut Sinti en Roma (NISR, voorheen SRSR) de functie van uitvoerend maatschappelijke dienstverlener voor de Sinti in de gemeente Gemert. Momenteel besteedt ze voor het Pastoraat Woonwagenbewoners in Nederland, waarvan zij bestuurslid is, als ad hoc intermediair aandacht aan enkele Romagezinnen. Haar drijfveer is iets te kunnen betekenen voor mensen aan de onderkant van de samenleving, onder meer door ze door hun problemen te loodsen, waardoor ze opnieuw overzicht over hun leven krijgen.

Papierberg

Theoretische verhandelingen zijn van Nelly van de Ven niet te verwachten, ze werkt vanuit de praktijk, met gesprekken aan de keukentafel, waar ze door haar werkervaring maar meer nog door haar innemende en toch kordate optreden, al vrij snel het vertrouwen van de mensen geniet. 'Als ik bij een gezin ben, dan ligt meestal binnen een halfuur het hele verhaal op tafel.' Eind vorig jaar werd ze gevraagd om bij te springen in een Roma-probleemgezin. 'Ik was er nog nooit geweest, de mevrouw kende ik niet. Ik drink er gezellig koffie en zie een hoop kindertjes rondlopen. "Zijn die allemaal van jou," vraag ik, "of ben je ook oma?" Met alledaagse opmerkingen breekt het ijs vrij snel. De man, ook in huis aanwezig, blijkt in de war te zijn en die laat ik dan in zijn waarde, tot het zover is dat ik iets tegen hem kan zeggen. Vervolgens ga ik eens bespreken wat de moei-

lijkheden zijn en wat we eraan kunnen doen. Mevrouw zit helemaal in de put, dat is duidelijk. Ze leven onder de armoedegrens, met schulden, en zijzelf heeft totaal geen overzicht meer over wat ze moet doen. Zo had ze allang papieren bij de gemeente moeten inleveren, maar ze kan er geen wijs meer uit. "Waar heb je die papieren dan?" vraag ik. Ze staat op en komt even later aanzetten met drie plastic tassen. Daarin zitten meest ongeopende enveloppen van de belastingdienst, de bank, de woningcorporatie, de gemeente, de ziektekostenverzekeraar. Er zitten brieven tussen van de politie, de jeugdzorg, incassobureaus en deurwaarders. Die mevrouw, met een man in de war, ziet al heel lang door de bomen het bos niet meer en dus opent ze de post ook niet langer. Die gaat linea recta een tas in als een ontkenning: "Als ik het niet zie, dan bestaat het ook niet."

Wanneer je in zo'n situatie bij mensen thuis komt, dan moet je beginnen met, zoals ik het noem, puinruimen. Je kunt niet witten en behangen als je het huis niet eerst opruimt en voor een groot deel leeghaalt. Als je de pannen niet eerst afwast, kun je er geen ander eten in koken. In mijn geval betekende het: die tassen mee naar huis nemen om eerst de inhoud op een rijtje te krijgen.'

De man van de caritas

Twee kerstdagen lang was Nelly van de Ven in haar eigen huis bezig om orde in de brieven en papieren aan te brengen. Zodoende wist ze ook vrij snel waar de familie uiteindelijk in verzeild was geraakt, maar dat hield ze voor zich.

>

Ze zoekt naar wegen om verder te komen, zoals betere huisvesting en een aangepaste uitkering om de kinderen uit de justitiële jeugdzorg te krijgen. ‘Als je over de rand van de put kunt kijken, kun je een stappenplan maken. Dan zit je in de fase van de aanpak van de problemen,’ zegt ze. Er worden hulpverleners van andere instanties benaderd, maar al gauw blijken het er te veel te zijn. ‘Elke organisatie heeft zo zijn eigen contactpersoon. En dan vragen de mensen toch: “Nelly, ga jij met ons mee voor dat gesprek?” En dat is ook weer niet goed. Als intermediair kan ik een gezin niet langdurig begeleiden.’

Maar hoe dan verder, want niet iedereen is in staat om zelf de draad van het leven zo snel weer op te pakken.

‘De Kerk, de man van de caritas, zou hier veel kunnen betekenen,’ zegt Nelly overtuigd. ‘Die kan meegaan om met hulpverleners te praten als ondersteuning in de opbouwfase van hun bestaan. Een maatje aan wie men zijn verhaal kwijt kan en die zo nodig over een langere periode meeloopt. Een meelooprol, dat zou een prima taak van de Kerk zijn. Dat is de weg van de barmhartigheid: ik trek een eindje met je op, net zolang tot jij met je gezin weer op eigen benen kunt staan. Een gemeente kent een dergelijke functie niet, de sociale dienst en het maatschappelijk werk ook niet; geen enkel instituut dat beroepskrachten kent vervult een dergelijke rol, want functionarissen zijn altijd aan tijd en werkzaamheden gebonden. Een ambtenaar gaat niet met een gezin twee stappen vooruit en dan weer eentje terug. Dat past niet in het beleid. De Kerk kent ook professionele werkers, maar heeft een andere

missie. Die hoeft niet te scoren, doet niet aan succesverhalen. De mensen van de Kerk kunnen altijd relativiseren en zeggen: “Kom op, we gaan door en kijken hoe het afloopt.”

De straat op

Niemand is meer of minder dan de ander, is het motto van Nelly van de Ven. ‘Degene die tegenover mij zit,’ zegt ze, ‘al is die nog zo arm, is niet minder dan ik. De Kerk moet leren om af te dalen, naar de onderkant van de samenleving, om mens bij de mensen te zijn. Soms denken priesters nog dat er naar hen wordt opgekeken, maar dat is eigenlijk allang niet meer zo. Er zijn ook geen pasto-

res meer die, net als vroeger, regelmatig de wijk in gaan of met de kinderen op straat voetballen. Dat kan misschien ook niet

meer vanwege het huidige priestertekort, maar laten het dan pastorale werkers zijn, mannen zowel als vrouwen, die de dichtge-roeste Kerk weer openbreken. Wie klopt er nog bij een kerk aan? Je wordt toch al snel ergens anders naar toe gestuurd.

Jammer genoeg worden priesters en pastorale werkers tegenwoordig niet meer opgeleid om gezinnen in nood te helpen. Het gaat in veel gevallen over het kerkgebouw, de vieringen rond de eerste communie, andere sacramenten en begrafenissen, maar de werken van barmhartigheid zie je de kerkverantwoordelijken bijna niet meer verrichten. Ze komen er nauwelijks aan toe en kunnen er ook niet op worden aangesproken.

De Kerk lijkt haar dienstbaarheid verloren te hebben. Zakelijkheid voert de boventoon. Zo zal het in deze tijd ook wel moeten zijn, maar dat betekent niet dat je de verschillende werken van barmhartigheid moet loslaten.’ ■

Werken van barmhartigheid

De zeven lichamelijke werken van barmhartigheid

1. De hongerigen spijzen
2. De dorstigen laven
3. De naakten kleden
4. De vreemdelingen herbergen
5. De zieken verzorgen
6. De gevangenen bezoeken
7. De doden begraven

De zeven geestelijke werken van barmhartigheid

1. De zondaars vermanen
2. De onwetenden onderrichten
3. Voor de levenden en overledenen bidden
4. In moeilijkheden goede raad geven
5. De bedroefden troosten
6. Het onrecht geduldig lijden
7. Beledigingen vergeven

Jaarlijkse ontmoetingsdag PWN in het teken van intermediairs

Dag van de intermediairs - 23 oktober 2012

Op 23 oktober a.s. houdt het PWN de jaarlijkse ontmoetingsdag voor pastores, diakens en vrijwilligers die zich op een bijzondere wijze inzetten voor woonwagenbewoners, Sinti en Roma. Dit jaar zal speciale aandacht worden besteed aan juist die mensen die als intermediair een brug proberen te slaan tussen parochie, buurt, wijk en deze bevolkingsgroepen, ongeacht hoe deze wonen – in wagens of in huizen – of welke religie zij aanhangen. Aan de dag waarop de bijeenkomst in 's-Hertogenbosch wordt gehouden, is een toepasselijke naam verleend: De dag van de intermediairs.

Hoe zit het

Vóór 1978, de tijd van de grote regionale woonwagencentra, met op de meeste plaatsen eigen schooltjes en maatschappelijk werk, was ook het pastorale woonwagenwerk categoriaal. Dat wil zeggen: tientallen priesters, aalmoezeniers en een veelvoud aan vrijwilligers en contactpersonen behartigden de pastorale zorg voor de ongeveer 40.000 woonwagenbewoners, Sinti en Roma in ons land. Nog steeds hoor je de wat ouderen on-

der de wagenbewoners spreken over 'onze pater' en wat die allemaal voor hen heeft betekend.

'De pater'. Regionale aalmoezenier Cees van Rijn o.f.m.cap., 1972

Tussen 1978 en 1999 is er een overgangstijd door de ombouw van de grote centra naar kleine locaties en

de opheffing van alle categoriale voorzieningen. Het bijzondere pastoraat verschuift naar het reguliere parochiepastoraat. Als in 1999 de woonwagenwet in zijn geheel wordt afgeschaft, betekent dit dat er vanaf dan geen apart beleid meer is voor wagenbewoners in Nederland en dat zij niet langer worden beschouwd als minderheden. Alleen de woon-

vorm wagen en de kleine centra blijven bestaan en vallen onder de huisvestingswet. Maar hoe zit het sindsdien met de mensen zelf en de ontwikkelingen binnen de parochies? Door de huidige vaste standplaatsen van de bewoners, de vermindering van het aantal pastores, diakens en pastorale werkers en de vergroting van parochies komt de vraag scherper naar voren hoe nu het gesteld is met de pastorale en diaconale zorg voor de wagenbewoners in Nederland.

Het PWN, de pastorale instelling voor woonwagenbewoners, Sinti en Roma in Nederland beschouwt 2012 als een bijzonder jaar waarin nagegaan wordt of de relatie tussen de parochies en de bevolkingsgroepen in de eigen omgeving wel goed zit. Intermediairs vormen een belangrijke schakel tussen de woonwagenbewoners, Sinti, Roma en parochies. Tijdens de jaarlijkse ontmoetingsdag van het PWN dit najaar zal er dan ook uitgebreid aandacht aan deze 'verbindingsofficieren' worden besteed. Tegelijkertijd wil het PWN een oproep doen voor een uitbreiding van de intermediairs op die plekken waar de communicatie moeizaam verloopt, de parochies zich overvraagd voelen of de diaconale zorg niet zozeer als hun doel beschouwen en er dus niet aan meewerken.

Meer over de landelijke ontmoetingsdag van het PWN

Op de jaarlijkse ontmoetingsdag van het PWN zullen intermediairs aan het woord komen, die als vrijwilligers intensief bezig zijn om een schakel te vormen tussen woonwagenbewoners, Sinti, Roma en de parochies, maar ook tussen andere instellingen zoals het maatschappelijk werk, de gemeentelijke instellingen of het onderwijs. Zij zetten zich dienstverlenend in voor beide partijen met als doel bruggen te bouwen, vooral daar waar hiaten zijn tussen de vroegere reiziger en de burgersamenleving. De bijeenkomst is gratis en vindt plaats op:

dinsdag 23 oktober 2012, 10.00 - 15.30 uur,

locatie: klooster Mariënborg, St-Janssingel 92 te 's-Hertogenbosch.

Opgave: PWN, Emmaplein 19 B, 5211 VZ 's-Hertogenbosch, t. 073-6921399; pwin@telfort.nl

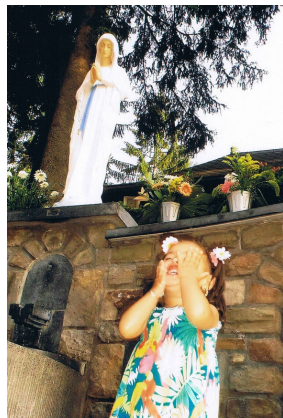
De Maagd der armen, de Troosteres der bedrukten

Bedevaarten zijn van vroeger en van nu. Men vindt ze in alle culturen en religies en elke bedevaart heeft een doel, een plek waar God, Maria, de heiligen, of het heilige, intenser dan elders aanwezig is. Pelgrims trekken eenmalig of jaarlijks naar plaatsen als Santiago de Compostela, Lourdes, Medjugorje, Fátima. Traditionele zigeunerbedevaarten zijn er onder meer naar Saintes-Maries de la Mer (Fr.), Banneux (B.), Gernershausen (D.) en Roermond. Een minder bekende maar een van de beroemdste bedevaarten van Spanje is die naar El Rocío, waar tal van Sinti en Roma jaarlijks met Pinksteren naar toe trekken.

BANNEUX, België

Genezend bronwater

Wanneer Mariëtte Béco, een elfjarig meisje in Banneux, op 15 januari 1933 uit het raam van de woonkeuken kijkt, ziet ze in de tuin tot tweemaal toe een schijnsel waarin ze een prachtige, glimlachende dame onderscheidt. Drie dagen later knielt Mariëtte om zeven uur 's avonds buiten in de vrieskou en bidt de rozenkrans. Opnieuw ziet ze de dame, gekleed in het wit, met een blauwe ceintuur en een gouden roos op haar rechterschoet. Even later loopt het meisje naar een kleine bron bij het bos.

'Steek uw handen in het water,' zegt de verschijning tegen haar. Deze woorden staan gebeiteld in het stenen bekken dat later bij de bron is geplaatst (foto). De verschijning vertelt haar vervolgens dat zij de Maagd van de armen is en dat de bron is voorbehouden aan alle volkeren om de zieken verlichting

te geven. Op de plek van de in totaal zeven verschijningen bij de bron is later een kapel gebouwd. Daarin bevinden zich kruken en spalken van bedevaartgangers. Er wordt gesproken over verschillende wonderbaarlijke genezingen die door het bronwater tot stand zouden zijn gekomen. Nog steeds ondervindt men er de kracht van het heilzame water. De bron is nooit opgedroogd. Banneux trekt ca. 400.000 pelgrims per jaar. Een speciale zigeunerbedevaart wordt jaarlijks gehouden in de maand juli. Mariëtte Béco zelf leefde sinds de verschijningen een teruggetrokken bestaan in Theux, nabij

Banneux. Zij overleed op 2 december 2011, 90 jaar oud, in een rusthuis, vlak bij de plaats waar Maria aan haar verscheen.

ROERMOND, Nederland

De herder en de put

In Roermond, in 1437, vond een herder (volgens de legende een Poolse edelknaap) in een put, bij het drinken van zijn schapen, een ca. 35 cm hoog Mariabeeld. In overleg met zijn heer werd het in een kastje aan een boom geplaatst. Door de toenemende verering besloot de pastoor het beeld naar zijn parochiekerk over te brengen, maar de volgende dag bevond het zich weer in de nabijheid van de put. Dit gebeuren beschouwde men als een wens van de Moeder Gods om hier 'in gen Zande' (later in 't Zand) vereerd te worden. Rond die tijd is men het beeldje miraculeus gaan noemen om de wondere dingen die er gebeurden. Later wordt er ook met vertrouwen water gedronken uit de put waarin het beeld was gevonden. Evenals het bronwater in Banneux zou aan dit 'heilig water' onder meer geneeskraft worden ontleend.

Traditionele Sintibedevaart

Voor de Sinti heeft de Kapel in 't Zand bijzondere waarde. In vroegere tijden trokken zij regelmatig met hun paard en wagen naar Roermond, bijvoorbeeld als er iemand ziek was. Men had over het algemeen geen geld om een dokter te raadplegen, dus richtte men zich tot Maria en dronk men water uit de put. Sinds 1982 vindt er op initiatief van Sinto Hannes Weiss (1928-2011) een jaarlijkse Sintibedevaart plaats naar Onze-Lieve-Vrouw in 't Zand, de Troosteres der bedrukten. Vanuit heel Nederland en ook uit het buitenland trekken – voor het merendeel – Sintifamilies elk jaar in de maand juli hier naartoe. Een nachtelijke gebedsdienst rond een kampvuur vormt de officiële opening van de vierdaagse bedevaart. Er is een wagenzegening, Sinti trekken in processie naar de kapel met het beeld van Maria voorop en bidden de kruisweg in het aangrenzende park. De diensten worden opgeluisterd met muziek door eigen muzikanten.

EL ROCÍO, Spanje

Maria tussen de takken

Een vijftiende-eeuws geschrift vertelt over een veehoeder die zich in het Zuid-Spaanse moerassige gebied dat men el Rocío noemde, met veel moeite een weg baant door dicht struikgewas. Temidden van doornstruiken vindt hij tussen de takken van een boom een wonderlijk

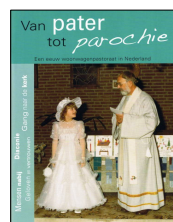
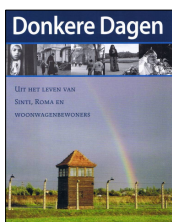
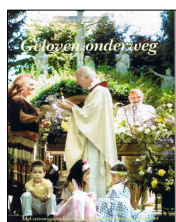
mooi beeld van Maria. Hij wil het iedereen laten zien en neemt het op zijn schouders, maar raakt onderweg vermoeid en valt in slaap. Als hij ontwaakt, is het Mariabeeld verdwenen. Verdrietig keert hij terug naar de vindplaats, waar Maria tot zijn grote verrassing weer in de boom staat alsof ze niet van haar plek is geweest. Vol godsvrucht en eerbied brengen de geestelijkheid en bestuurders van de stad vervolgens het beeld naar de voornaamste kerk in de omgeving en niet lang daarna ontstaat er een grote devotie voor La Virgen del Rocío, de Heilige Maagd van de Morgendauw, zoals zij in de volksmond wordt genoemd. Er komen per jaar honderdduizenden pelgrims te voet, te paard, met karren, of modernere vervoermiddelen naar El Rocío, een plaats in het uiterste westen van Andalusië in Zuid-Spanje.

Met Pinksteren trekken vanuit heel Spanje ook Sinti en Roma in hun prachtig versierde wagens - nog steeds met een paard ervoor - en in hun mooiste traditionele klederdrachten naar La Virgen del Rocío. Een reis van vaak meerdere dagen en het liefst dwars door de moerassen. Gedurende deze *romería* (bedevaart) wordt de Heilige Maagd van de Morgendauw continu aanbeden, bewonderd en toegezongen. Door een opeengepakte menigte draagt men haar door de straten, waarbij zo veel mogelijk mensen proberen het beeld aan te raken. Een hachelijke maar indrukwekkende onderneming. ■

Brochures onder de aandacht

Onderstaande brochures zijn te bestellen (incl. portokosten) door het betreffende bedrag over te maken op gironummer **8366130** ten name van **Stichting Media PWN** te 's-Hertogenbosch, onder duidelijke vermelding van gewenste brochure(s), uw naam en adres.

- **Gedenken in Auschwitz** Sinti en Roma naar het voormalige concentratie- en vernietigingskamp, 2006, 12 pag. € 2,50 p.ex.
- **Geloven onderweg** Met woonwagenbewoners, Sinti en Roma op bedevaart, 2008, 12 pag. € 2,50 p.ex.
- **Donkere Dagen** Uit het leven van Sinti, Roma en woonwagenbewoners, 2009, 55 pag. € 5,00 p.ex.
- **Van pater tot parochie** Een eeuw woonwagenpastoraat in Nederland, 2010, 70 pag. € 5,00 p.ex.
- **Door alle tijden** De Roma zoekend naar houvast in Kerk en samenleving, 2011, 58 pag. € 5,00 p.ex.

Colofon

De *PWN-Brief* is een viermaandelijks uitgave van het PWN en verschijnt in de maanden april, augustus en december.

Interviews en teksten

Jan van der Zandt m.s.c.
Hélène van Hout

Lay-out en eindredactie

Hélène van Hout

Druk

Drukkerij *Zelfkrant*,
's-Hertogenbosch

Contactadres

Pastoraat Woonwagenbewoners in Nederland - PWN
Stichting Media PWN
Stichting Mgr. Bekkersfonds
Emmaplein 19 B
5211 VZ 's-Hertogenbosch
Tel. 073-6921399
E: pwin@telfort.nl
Meer informatie onder:
www.rkdiaconie.nl

Giften

Een vrijwillige bijdrage om deze *PWN-Brief* te bekostigen stellen wij zeer op prijs en is welkom op bankrekening 12.19.05.101 of gironummer 3607300 ten name van het Pastoraat Woonwagenbewoners in Nederland te 's-Hertogenbosch. Giften voor acute noodhulpverlening ten behoeve van woonwagenbewoners, Sinti en Roma zijn welkom op bankrekeningnummer 12.19.82.742 ten name van de Stichting Mgr. Bekkersfonds te 's-Hertogenbosch.

Het PWN wordt ondersteund door een solidariteitsbijdrage van de gezamenlijke religieuzen in Nederland via de commissie PIN, e.a.

Uitgesproken...

- Terugkerend -

'Blijkbaar, en dat verbaast me weleens, zijn wij voor hen erg belangrijk. Soms moet ik duidelijk boos op ze zijn en dan denk ik: dit zal wel de laatste keer zijn dat ik hier binnenkom, ze laten me niet meer toe, maar altijd komen zij terug. Wij zijn voor hen toch een belangrijke schakel naar de burgermaatschappij toe.'

Grietje Nekkers,

intermediair voor de Roma in 's-Hertogenbosch, in 2012

- Met de muziek mee-

'In Roermond was het in het verleden zo dat de Sinti met paard en wagen door de burgerlijke en kerkelijke vooraanstaanden aan de rand van de stad werden ingehaald met muziek. Tegenwoordig is het omgekeerde het geval:

burgers komen massaal af op de klanken van de zigeunerviolen die de meerdaagse bedevaart luister bijzetten.'

Jan van der Zandt m.s.c. in *PWN-Brief* nr.7, 2008

- Gewoon doen -

'Zelf kom ik uit een groot gezin van twaalf kinderen en vroeger moesten we altijd wel iets voor elkaar doen. Ook voor de burens en voor iedereen. Altijd vrijwillig, want hoewel we zelf arm waren, mochten we er nooit geld voor vragen. Bij ons thuis hoefden ze geen winst te maken. Bij ons stond dienstbaarheid voorop.'

Nelly van de Ven,

intermediair voor Sinti in o.a. Gemert (N.-Br.), in 2012

- Geen oplossing -

'De armoede is niet op te lossen door alleen maar te noteren dat iemand arm is, of te registreren dat iemand veel schulden heeft.'

Pim van Deenen m.s.c. (1928-2006)
in *Vrijwilligers in de pastorale zorg*, 2004

- Reis voor God -

'We komen elk jaar in Banneux en een tijdje terug zijn we ook naar Lourdes geweest. Je kunt natuurlijk zeggen, Maria is ook in de kerk hier honderd meter vandaan. Dus waarom zou je al die moeite doen. Maar juist door zo'n lange reis te maken, laat je zien dat je iets voor God over hebt.'

Een **Romavrouw** in de omgeving van Nijmegen